

Vaeltavat pionit

Osa pioneista kehittää silmuja juurakkoonsa ja kykenee vaeltamaan puutarhassa. Niitä voi myös lisätä juuripistokkaista, kertoo pioniviljelijä Matti Uusi-Honko.

TEKSTI JA KUVAT: MATTI UUSI-HONKO

Suurinta osaa pionien luonnonlajeista lisätään siemenistä, lajikkeita taas juurakoita jakamalla. Kolmaskin lisäystapa on toisinaan mahdollinen. Eräillä pioneilla on nimittäin hieman omalaatuinen piirre: niitä voi lisätä juuripistokkaista. Täällä pionien juurakossa on varastomukuloita, jotka kykenevät muodostamaan jälkisolmuja ensimmäisen kasvukauden aikana. Toisen kasvukauden aikana silmujen alle alkaa kasvaa hiusjuuria. Näistä silmuista kehittyvät versot maan pinnalle.

Silkkipioni (*Paeonia wittmanniana*) ja vuoripionit (*P. officinalis*-ryhmä) muodostavat erittäin sujuvasti silmuja varastomukuloihinsa. Jonkin verran sitä tekevät myös muun muassa tilli- (*P. tenuifolia*) ja turkinpioni (*P. peregrina*). Sen sijaan esimerkiksi kiinan- (*P. lactiflora*), ruusu- (*P. veitchii*) ja kuolanpioni (*P. anomala*) eivät lisääny juuripistokkaista.

Olen uskollisesti yrittänyt saada kartanopionin (*P. x hybrida*) muodostamaan jälkisolmuja. Pari kertaa se on onnistunut, mutta esimerkiksi viime syksynä ei, vaikka isot juuren palaset olivat olleet maassa kolme kesää. Suuret pallukat olivat kasvaneet juurten alapäähän, mutta silmuja sen paremmin kuin hiusjuuriakaan ei ollut ilmestynyt.

Pari isoa pioniviljelijää Hollannissa viljelee valtaosan tarhapioneistaan (*P. x festiva*) suurena ammattisalaisuutena juuripistokkaista. Tasapaksut juurakot kootaan nuoralla nipuiksi, nippujen päät leikataan puukolla tasaiseksi ja niput pannaan pystyyn maahan kasvamaan. Pyöreät juurimukulat istutetaan

yksitellen niin aikaisin kasvukaudella, että silmut lähtevät kasvuun jo syksyn mittaan. Noin vuoden päästä juuret ovat valmiita silmullisia juurakoita.

Vaeltava kasvi

Jälkisolmuja juurakkoonsa muodostavilla pioneilla on joitakin hauskoja ominaisuuksia. Yksi niistä on vaelluskyky – pioni kasvattaa juurta vaakasuoraan maan alla ja muodostaa siihen silmun. Etenkin 'Juhannuspioni' on oikea selviytyjä. Löysin kerran kituen parilehtisenä kasvavan yksilön vuosikymmeniä hoitamattomana olleen ja täysin metsittyneen puutarhan reunalta, kivien välisestä kolosta. Se oli joskus kasvanut puutarhassa ja lähtenyt sieltä vaeltamaan kasvavia puita väistellen.

Juhannuspionin, samoin kuin silkki-, palaksen- (*P. mollis*), vuokko- (*P. officinalis* 'Anemoniflora') ja tarhapionin, juurakon niska ja silmut saattavat joskus tuhoutua talven mittaan. Tällöin puutarhaharrastajalla on usein kova kiire kaivaa kasvi ylös tietämättä, että yhden lepovuoden jälkeen paikalla kasvaa useita pioneja. Juurenniskan mätäneminen on yleensä suppea-alaista – maassa on yhä jäljellä runsaasti juurakkoa.

Pionien viljelijät eivät rakasta näitä juurillaan vaeltavia pioneja. Jos jollain pelto-lohkolla on ollut esimerkiksi vuokkopionia, lohko pitää kesannoida vuodeksi ja käsitellä rikkakasvien torjunta-aineilla. Muulla tavalla kyseistä pionia ei saa häviämään. Vasta sen jälkeen lohkolle voi istuttaa muita kasveja. 🌱

Juuriin tulee silmuja aivan mihin sattuu. Hiusjuurten kasvu alkaa vasta seuraavana vuonna.

Juhannuspionin vaakasuoriin juuriin voi syntyä silmuja kauas emokasvista.

Tämä laatikko on jäänyt purkamatta syksyllä. Toisen kasvukauden aikana se täyttyi tiheässä kasvavista versoista.

Jos mukulallinen pioni ei keväällä nouse maan pintaan, odota vuosi – silloin tulee useita.

1. Juhannuspionin juuria laatikossa. Päälle lisätään vielä muutama sentti multaa.

2. Juuret leikataan sopiviksi palasiksi ja istutetaan joko ruukkuun tai maahan.

Näin otat juuripistokkaita

1. Nosta silkki-, vuori- tai muu jälkisilmuja tekevä pioni ylös maasta mahdollisimman laaja-alaisesti.
2. Jaa juurenniskan silmulliset osat terävällä puukolla ja istuta normaaliin tapaan takaisin penkkiin.
3. Laita ylijääneet silmuttomat juuret ruukkuihin, laatikoihin tai kasvatuspenkkiin. Niihin muodostuu yhden kasvukauden kuluessa silmuja. Seuraavan kasvukauden alussa juurten kasvu alkaa, ja versot nousevat pinnalle. Kun taimet vahvistuvat, istuta ne lopullisille paikoilleen.

'Juhannuspioni' lisääntyy

Rea Peltolan ja Vesa Koivun mainio *Pionit*-kirja nosti 'Juhannuspionin' tarinan puutarhaharrastajien tietoisuuteen. Kasvin kysyntä nousi, ja ryhdyimme lisäämään sitä taimistossamme.

Vuoripioniryhmään kuuluvana juhannuspioni muodostaa tehokkaasti jälkisilmuja. Jaoimme hankkimamme juurakot ensin silmullisiin jakopaloihin ja istutimme myyntiruukkuihin. Kaikki jäljelle jääneet silmuttomat juurakonpalaset asetimme vaakasuoraan laatikoihin (kuva 1) ja peitimme ne mullalla.

Ensimmäisen kesän kuluessa juuriin kasvoi runsaasti silmuja aivan mielivaltaisiin paikkoihin. Juurten kasvu ei vielä alkanut, ja mullan pinnalle tuli kasvukauden lopulla vain joitain hentoja lehtiä, jotka kuivuivat saman tien.

Purimme laatikkoistutukset ja pätkimme juuret siten, että jokaiseen palaseen jäi vain muutama silmu (kuva 2). Istutimme palaset sekä ruukkuihin että peltoon. Seuraavana keväänä saimme erän ruukkutaimia ja pellossa uusiksi emotaimiksi kasvavia juhannuspioneja.

Juhannuspioni